

Lukasz Mamica

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

EFEKTYWNOŚĆ FUNKCJONOWANIA INKUBATORÓW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I INKUBATORÓW TECHNOLOGICZNYCH W MAŁOPOLSCE – WNIOSKI Z BADAŃ ANKIETOWYCH

Streszczenie: W niniejszym artykule przedstawiony został układ instytucjonalny w zakresie inkubowania firm w Małopolsce. Tekst zawiera wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w grupie 66 podmiotów gospodarczych działających w tym regionie w inkubatorach przedsiębiorczości i inkubatorach technologicznych. Na podstawie analizy wyników badań można stwierdzić, że działalność wspomnianych instytucji jest pozytywnie oceniana przez firmy funkcjonujące w ich ramach. Co trzeci przedstawiciel ankietowanych podmiotów gospodarczych twierdzi, że obecność w inkubatorze przyczyniła się w wysokim stopniu do rozwoju firmy, a co dziesiąty, że w stopniu bardzo wysokim.

Słowa kluczowe: inkubatory przedsiębiorczości, inkubatory technologiczne, innowacyjność,

1. Wstęp

Głównym celem polityki gospodarczej państwa jest tworzenie warunków rozwoju i powstawania firm, które będą w stanie osiągać przewagę konkurencyjną na rynku, zwłaszcza w wymiarze międzynarodowym. O ile w przypadku każdej powstającej firmy mamy do czynienia z tworzeniem miejsc pracy, o tyle tylko niektóre z nich, dzięki eksportowi produktów lub usług, przyczyniają się do równoważenia bilansu handlowego kraju. Narzędziem polityki gospodarczej służącym powstawaniu nowych firm są instytucje określane mianem inkubatorów przedsiębiorczości (w tym akademickie inkubatory przedsiębiorczości) i ich specyficzna, zorientowana w kierunku nowych technologii forma o nazwie inkubatory technologiczne. Ich celem jest niwelowanie zawodności rynku w sferze powstawania nowych, wysoko innowacyjnych firm. Akademickie inkubatory przedsiębiorczości (AIP) i inkubatory technologiczne, dzięki bliższym związkom z wyższymi uczelniami, stwarzają szczególne możliwości komercjalizacji badań naukowych i, w efekcie, tworzenia firm innowacyjnych, zdolnych do konkurowania na rynkach międzynarodowych.

W niniejszym tekście została przedstawiona specyfika trzech wymienionych typów inkubatorów, a także wyniki badań ankietowanych obejmujących 66 firm powstałych w małopolskich inkubatorach.

2. Charakterystyka typów inkubatorów przedsiębiorczości i inkubatorów technologicznych

Inkubatory przedsiębiorczości

M. Matusiak definiuje inkubatory przedsiębiorczości jako „zorganizowane kompleksy gospodarcze obejmujące szeroką grupę wyodrębnionych i opartych na nieruchomości ośrodków, posiadających ofertę lokalową oraz ofertę usług wspierających małe i średnie firmy”¹. Jako podstawowe cechy tych instytucji wymienia m.in. zapewnienie powierzchni do prowadzenia działalności gospodarczej, oferowanie usług wspierających biznes, wsparcie w pozyskiwaniu środków finansowych oraz kontakty z instytucjami naukowymi. I. Czaja oraz R. Śliwa pojęcie inkubatora przedsiębiorczości definiują przez rodzaj wsparcia w określonym miejscu, adresowany do osób zamierzających rozpocząć samodzielną działalność gospodarczą (obejmującą m.in. wsparcie przy tworzeniu biznesplanu, pomoc w wyborze formy prawnej i formy rozliczeń podatkowych, informacje na temat prowadzenia biznesu, obsługę biurową i możliwość wynajęcia taniej powierzchni biurowej². W ostatnich latach w ofercie inkubatorów pojawia się więcej specjalistycznych ofert adresowanych do firm działających w ich ramach (np. związanych z wyszukiwaniem dodatkowych źródeł finansowania ze strony funduszy *venture capital* czy ‘aniołów biznesu’). Głównym celem inkubatorów przedsiębiorczości jest wprowadzanie na rynek firm, które są w stanie samodzielnie funkcjonować w konkurencyjnym otoczeniu. M. Kurowska wymienia następujące rodzaje wsparcia oferowane przez inkubatory przedsiębiorczości: zasilanie kapitałowe, doradztwo w zakresie zagadnień prawnych, podatkowych, zarządzania, wstępnego marketingu, ułatwiania lub nawiązywania kontaktów z potencjalnymi partnerami i kontrahentami, zapewnianie tanich pomieszczeń z dostępem do infrastruktury³. M. Rice wskazuje istnienie zależności pomiędzy działającymi w nich przedsiębiorcami a menedżerem zarządzającym inkubatorem, którego umiejętności w zakresie planowania i wsparcia inkubowanych firm mają kluczowe znaczenie dla ich rozwoju⁴.

¹ K.B. Matusiak (red.), *Innowacje i transfer technologii – słownik pojęć*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2008, s. 132.

² I. Czaja, R. Śliwa, *System wspierania przedsiębiorczości w Polsce, Pomocnicze materiały dydaktyczne*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2003.

³ R. Kurowska, *Rola inkubatorów przedsiębiorczości w regionalnej aktywizacji inwestycyjnej MSP*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 427, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2006, s. 197.

⁴ M. P. Rice, *Co-production of business assistance in business incubators: An exploratory study*, „Journal of Business Venturing” 2002, vol. 17.

W połowie 2009 r. działało w Polsce 46 inkubatorów przedsiębiorczości, najwięcej w województwach śląskim (12) i małopolskim (5), średnia ich powierzchnia wynosiła 2702,9 m² (od 550 do 9601,6 m²) i była zajęta w ponad 99 procentach⁵. Inkubatory przedsiębiorczości zlokalizowane są w Polsce głównie w mniejszych miastach.

Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości (AIP)

Inkubator akademicki jest typem inkubatora przedsiębiorczości traktowanym jako „przedłużenie procesu dydaktycznego o możliwości przygotowania do utworzenia przedsiębiorstwa i praktycznego działania na rynku oraz weryfikacji wiedzy i umiejętności”⁶. Podmioty tego typu, poza korzyściami i usługami oferowanymi przez klasyczne inkubatory przedsiębiorczości, oferują możliwość dostępu do infrastruktury naukowo-badawczej i laboratoriów uczelni, przy których funkcjonują, a także stwarzają możliwość korzystania z usług rzeczników patentowych oraz nawiązania współpracy z kadrą uczelni. Ramowe cele funkcjonowania tego typu instytucji w Polsce wyznacza również Ustawa z 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, gdzie w art. 86 można przeczytać, że „Akademicki inkubator przedsiębiorczości tworzy się w celu wsparcia działalności gospodarczej środowiska akademickiego lub pracowników uczelni i studentów będących przedsiębiorcami”. Akademickie inkubatory przedsiębiorczości nazywane są również preinkubatorami. Bliskie ich związki ze szkołami wyższymi stwarzają możliwość transferu wiedzy do praktyki gospodarczej, a także pozwalają na takie wyprofilowanie prowadzonych badań, by mogły znaleźć komercyjne zastosowanie. Jednocześnie, jak pokazały badania przeprowadzone w 2009 r. na grupie studentów i pracowników szkół wyższych z całej Polski, na uczelniach panuje raczej przychylny klimat dla przedsiębiorczości. Świadczy o tym fakt, że „64% studentów ocenia [...], że ich promotor byłby przychylny temu, aby mieli firmę, i jednocześnie 65% studentów liczyłoby się ze zdaniem promotora w tej sprawie”⁷.

W polskich warunkach AIP w ograniczonym zakresie oferują możliwości związane z wykorzystaniem powierzchni laboratoryjnej czy wykonywania prototypów. Autorzy raportu z badań AIP w Polsce twierdzą nawet, że podmioty te „zajmują się nie tyle inkubacją, ile pre-inkubacją przedsiębiorstw akademickich i oczywiście – szeroko pojętą promocją przedsiębiorczości oraz edukacją do przedsiębiorczości”⁸.

⁵ K. B. Matusiak, *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce: Raport 2009*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Łódź – Warszawa 2009.

⁶ J. Guliński, K. Zasiadły, *Innowacyjna przedsiębiorczość akademicka – światowe doświadczenia*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2005, s. 29.

⁷ G. Banerski, *Uwarunkowania tworzenia firm odpryskowych (spin-off, spin-out) w świetle badań empirycznych*, [w:] G. Banerski, A. Gryzik, K.B. Matusiak, M. Mażewska, E. Stawasz, *Przedsiębiorczość akademicka: Raport z badania*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2009, s. 81.

⁸ *Raport z badania ewaluacyjnego „Ewaluacja działalności Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości (AIP) wspartych finansowo ze środków Ministerstwa Gospodarki*, Raport dla Ministerstwa Gospodarki, Poznań, grudzień 2008, s. 49.

Problematyka akademickich inkubatorów przedsiębiorczości jest często podejmowana w literaturze równoległe z kwestiami dotyczącymi firm odpryskowych, określanych mianem *spin-off*. Uniwersyteckie firmy typu *spin-off* można zdefiniować jako „nowe przedsięwzięcia, które opierają się o licencje lub przydzielenie własności intelektualnej instytucji na początku aktywności”⁹. Można więc stwierdzić, że firmy typu *spin-off* stanowią najbardziej wartościowy i pożądany charakter podmiotów lokujących się w akademickich inkubatorach przedsiębiorczości.

Pierwszą próbą praktycznego zastosowania w Polsce koncepcji akademickiej inkubacji przedsiębiorczości było uruchomienie w 1998 r. na Uniwersytecie Warszawskim w ramach Uczelnianego Ośrodka Transferu Technologii programu preinkubacji pomysłów biznesowych „Student z Pomysłem”. W 2004 r. Ministerstwo Gospodarki i Pracy ogłosiło pierwszą edycję konkursu na „Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości”. W połowie 2009 r. w Polsce działało 51 preinkubatorów, z czego najwięcej (po 7) w Warszawie i we Wrocławiu; ich przeciętna powierzchnia w wynosiła 121 m², a łączne wpływy z działalności własnej pokrywały 70% pozostającego do dyspozycji budżetu¹⁰. W Krakowie działają akademickie inkubatory przy Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica, Krakowskiej Szkole Wyższej im. Frycza Modrzewskiego, Uniwersytecie Ekonomicznym, a także Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W Polsce funkcjonuje sieć Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości, działająca przy 31 uczelniach i stanowiąca największą tego typu instytucję w Europie Środkowo-Wschodniej. W AIP działa ponad 1100 firm. W Krakowie członkami sieci są Krakowska Akademia im. A. Frycza-Modrzewskiego oraz Uniwersytet Ekonomiczny. Młode osoby zainteresowane założeniem firmy mogą na zasadzie pionu AIP prowadzić ją bez zakładania własnej działalności gospodarczej. Wpływa to znacząco na ograniczenie kosztów i ryzyka podjęcia aktywności biznesowej.

W Raporcie wykonanym na zlecenie Ministerstwa Gospodarki, dotyczącym analizy badań ewaluacyjnych AIP w Polsce, wskazano również pewne nieprawidłowości dotyczące ich funkcjonowania¹¹. Zaliczono do nich takie zjawiska, jak funkcjonowanie dużej części tych podmiotów na zasadzie instytucjonalnego wehikułu służącego głównie pozyskiwaniu unijnych środków, czy instrumentalne traktowanie AIP przez niektórych przedsiębiorców nie jako etapu rozwoju firmy, lecz stopnia rozwoju kariery, nakierowanej na wykwalifikowanego pracownika najemnego. Wśród negatywnych aspektów działania AIP wymieniono również infantyлизację przedsiębiorczości akademickiej oraz fakt, że część działaczy związanych z tą przedsiębiorczością posiada najwyższe kwalifikacje, nie związane z problematyką AIP, lecz dotyczące sprawnego pozyskiwania środków pomocowych.

⁹ M. Wright, B. Clarysse, P. Mustar, A. Lockett, *Academic Entrepreneurship in Europe*, Edward Elgar, Cheltenham 2007, s. 4.

¹⁰ M. Matusiak, *Inkubatory przedsiębiorczości*, [w:] K.B. Matusiak, *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości...*

¹¹ *Raport z badania ewaluacyjnego...*, s. 51-52.

Inkubatory technologiczne

Kryterium przyjęcia firm do inkubatorów technologicznych z reguły nie dotyczy stopnia ich innowacyjności, lecz obejmuje potencjał rynkowy danego przedsięwzięcia. Niemniej jednak istnieją inkubatory technologiczne z założenia adresowane do podmiotów wysokoinnowacyjnych, komercjalizujących wyniki prac naukowych. W parkach technologicznych działających w Polsce w procesie doboru nowych firm najczęściej stawiane są następujące wymagania: innowacyjny charakter przedsięwzięcia (we wszystkich parkach), realistyczny biznesplan (92% parków), duży potencjał wzrostu (62% parków), potencjalne możliwości inwestowania w parku (54% parków)¹². Inkubatory technologiczne stanowią ułatwienie dla transferu wiedzy i technologii, wpływają na zwiększenie potencjału innowacyjnego i pozwalają na transformację idei w komercyjny sukces¹³. Mimo że inkubatory tego typu są postrzegane jako narzędzie przekształcania badań naukowych w wysokoinnowacyjne firmy, to – zdaniem S. Hackett i D. Dilts – uwarunkowania tego procesu są wciąż rozpoznane w ograniczonym zakresie¹⁴. Badania przeprowadzone w inkubatorze technologicznym w Southampton pokazały, że „prawdziwa wartość dodana jest generowana poprzez interakcje zachodzące pomiędzy dyrektorem inkubatora i założycielem [firmy], determinując rodzaj odpowiednich interwencji i czas ich wdrażania”¹⁵.

Inkubatory technologiczne zaczęły powstawać w Polsce na początku lat 90. Pierwszą instytucją tego typu było utworzone we współpracy z Politechniką Poznańską Wielkopolskie Centrum Innowacji i Przedsiębiorczości w Poznaniu. W 1991 r. w Krakowie została powołana Fundacja „Progress and Business”, zajmująca się transferem technologii i posiadająca spółkę zależną „P & B Incubator”. W 2009 r. w Polsce działało 17 inkubatorów technologicznych, a kolejnych 5 przechodziło proces adaptacji¹⁶. K. Matusiak i A. Tórz-Rzeczpińska wyróżniają dwie ścieżki rozwoju inkubatorów technologicznych w Polsce: „poprzez przekształcanie tradycyjnych inkubatorów w drodze rozwijania funkcji innowacyjnych (Szczecin, Mielec, Kalisz, Ruda Śląska); przez tworzenie nowych inkubatorów w ramach parków technologicznych (Gdynia, Bełchatów, Poznań, Łódź)”¹⁷.

¹² K.B. Matusiak, A. Bąkowski (red.), *Wybrane aspekty funkcjonowania parków technologicznych w Polsce i na świecie*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2008, s. 162.

¹³ *Competing in the global economy: The innovation challenge*, DTI (Department of Trade and Industry), December 2003.

¹⁴ S.M. Hackett, D.M. Dilts, *A systematic review of business incubation research*, „The Journal of Technology Transfer” 2004, vol. 29(1).

¹⁵ D. Patton, L. Warren, D. Bream, *Elements that underpin high-tech business incubation Processes*, „Journal of Technology Transfer” 2009, vol. 34, Iss. 6, s. 633.

¹⁶ W 2009 r. w Warszawie zostały zlikwidowane dwa inkubatory technologiczne.

¹⁷ K.B. Matusiak, A. Tórz-Rzeczpińska, *Inkubatory technologiczne*, [w:] K.B. Matusiak, *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości...*, s. 70.

3. Wnioski z badań ankietowych firm działających w inkubatorach

Badania ankietowe firm działających w siedmiu wybranych inkubatorach Małopolski zostały przeprowadzone w pierwszym kwartale 2010 r.¹⁸ Metoda badawcza obejmowała zarówno bezpośrednie wizyty w badanych firmach, jak i ich wysyłanie drogą mailową oraz pocztą tradycyjną. W sumie we wszystkich typach inkubatorów, w których badano działające w nich podmioty gospodarcze, funkcjonowało 246 firm. W każdym z 7 inkubatorów wylosowano po 10 firm. Jeżeli uzyskanie wywiadu okazywało się niemożliwe, dobierano kolejną firmę z danego inkubatora. W efekcie uzyskano 66 wypełnionych ankiet (Tarnowski Inkubator Przedsiębiorczości – 10, Małopolski Inkubator Przedsiębiorczości w Andrychowie – 9, Nowosądecki Inkubator Przedsiębiorczości – 10, Oświęcimski Inkubator Przedsiębiorczości – 10, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości UJ – 9, *Inkubator Technologiczny KPT* – 8, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego – 10 firm). W grupie respondentów dominowały firmy z branży informatycznej i telekomunikacyjnej (23 firmy), w dalszej kolejności firmy świadczące usługi doradztwa finansowego/ubezpieczenia (6), z branży budowlanej/architektury/geodezji (9), branży medycznej/biotechnologicznej (2), 3 firmy produkcyjne oraz 23 firmy oferujące inne usługi.

Poziom zatrudnienia i wiek pracowników

Większość firm stanowiły podmioty o charakterze mikro (w blisko 40% z nich była zatrudniona tylko 1 osoba). Poddana analizie firma średnio zatrudnia 3,6 pracownika. Ze względu na często występujące ograniczenia czasu pobytu w inkubatorach do 3 lat, większość jednostek w nich zlokalizowanych powstała nie wcześniej niż w 2007 r., a jedynie 4 przed 2006 r. Ponad jedna trzecia badanych firm została utworzona w 2008 r.

Analiza wieku pracowników zatrudnionych w badanych firmach wskazuje na dominację osób młodych. Średnia wieku pracowników w przypadku większości jednostek (54%) nie przekracza 30 lat. W 44% analizowanych firm średni wiek pracowników mieści się w przedziale od 30 do 45 lat. Jedynie w przypadku 2% jednostek średni wiek zatrudnionych przekraczał 45 lat.

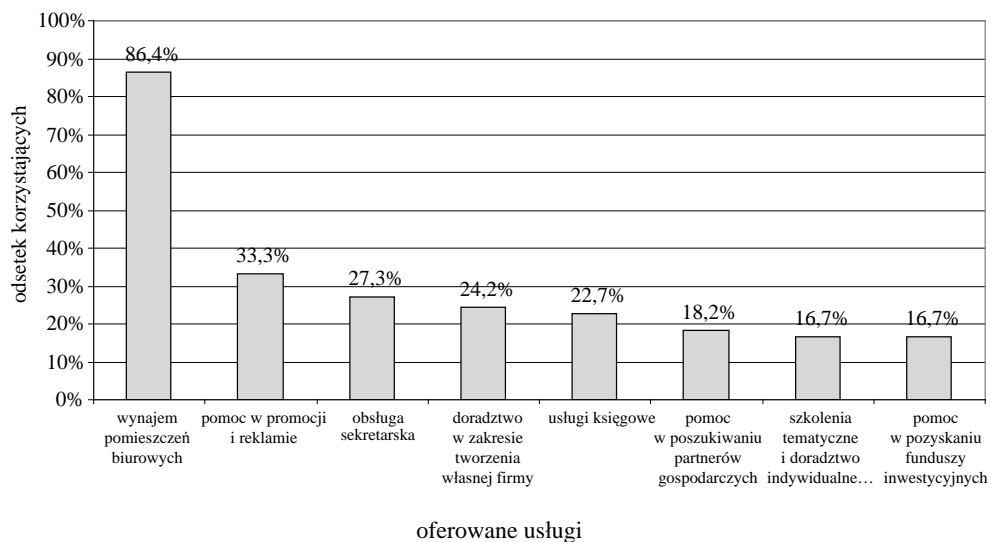
Poziom korzystania z poszczególnych usług oferowanych przez inkubatory i ocena znaczenia tych form pomocy

Co oczywiste, najczęściej wykorzystywaną przez badane firmy usługą oferowaną ze strony inkubatorów był wynajem powierzchni biurowej (86%), mimo że w przypadku niektórych inkubatorów (np. w AIP AGH) możemy mówić jedynie o tzw. wirtu-

¹⁸ Wywiady w firmach zostały przeprowadzone przez studentów, uczestników seminarium dyplomowego prowadzonego przez Autora na specjalności Gospodarka i Administracja Publiczna w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie.

alnej przestrzeni potrzebnej nie do celów użytkowych, a jedynie formalnych, związanych z wymogami dotyczącymi założenia działalności. Jedna trzecia badanych firm korzysta z pomocy w zakresie promocji i reklamy. Ponad jedna czwarta ankietowanych podmiotów stosuje obsługę sekretarską oferowaną przez instytucje inkubujące. Niewiele mniej firm wskazało na wykorzystywanie usług w zakresie doradztwa dotyczącego tworzenia firm (24%) oraz usług księgowych (23%). Najniższym poziomem popularności cieszyła się oferowana przez inkubatory pomoc przy pozyskiwaniu funduszy inwestycyjnych (17%). Na podstawie analizowanych danych (rys. 1) można stwierdzić, że firmy korzystają głównie z pomocy o charakterze podstawowym, a bardziej specjalistyczna oferta ze strony inkubatorów (wsparcie w poszukiwaniu partnerów zagranicznych czy szkolenia tematyczne) znajduje poniżej 20% odbiorców.

Dodatковым atutem funkcjonowania w inkubatorze jest możliwość nawiązania kontaktów z innymi działającymi tam firmami. Przeprowadzone badania dowiodły, że 58% ankietowanych firm podejmuje współpracę tego typu, w tym dwie trzecie z nich deklaruje, że współpraca ta występuje rzadko.

Rys. 1. Zakres korzystania przez firmy z wybranych usług inkubatorów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Za najważniejszą formę pomocy ze strony inkubatorów ankietowane firmy uznały pomoc w pozyskaniu funduszy inwestycyjnych – aktywność ta uzyskała średnią ocenę 3,73 (w skali pięciopunktowej, gdzie 1 oznacza najmniejsze znaczenie, a 5 – największe). Jednocześnie jest to najrzadziej wskazywany rodzaj usług oferowany przez instytucje tego typu. Prawdopodobnie więc albo zakres tych usług jest niewy-

starczający, albo ich poziom jest niski, niezachęcający do korzystania z oferty tego typu. Na drugim miejscu w rankingu usług oferowanych przez inkubatory, utworzonym ze względu na ocenę ich znaczenia, znalazły się pomoc w promocji i reklamie oraz doradztwo w zakresie tworzenia i prowadzenia własnej firmy (średnie oceny po 3,55). Najniżej ocenione zostało znaczenie usług dotyczących organizowania i prowadzenia wymiany doświadczeń, promocji i praktyk zawodowych (średnia ocena 3,13).

Tabela 1. Ocena znaczenia poszczególnych form pomocy ze strony inkubatorów dokonana przez przedstawicieli badanych firm

Czynniki	Ocena znaczenia poszczególnych form					
	odsetek poszczególnych ocen (w skali 1 do 5, gdzie 1 oznacza najmniejsze znaczenie, a 5 – największe)					
	1	2	3	4	5	średnia ocena
Pomoc w pozyskaniu funduszy inwestycyjnych	12%	9%	6%	35%	37%	3,73
Pomoc w promocji i reklamie	9%	9%	22%	38%	22%	3,55
Doradztwo w zakresie tworzenia i prowadzenia własnej firmy	11%	8%	19%	39%	23%	3,55
Pomoc w poszukiwaniu partnerów gospodarczych	20%	5%	14%	35%	26%	3,42
Szkolenia tematyczne i doradztwo indywidualne w zakresie prawa gospodarczego, marketingu, pozyskania środków pomocowych	18%	11%	22%	35%	14%	3,16
Organizowanie i prowadzenie wymiany doświadczeń, promocji, praktyk zawodowych	18%	15%	14%	42%	11%	3,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Źródła finansowania badanych firm

Podstawowym źródłem finansowania działalności badanych firm w okresie ich powstawania był kapitał własny (w przypadku 79% firm). Na drugim miejscu (12%) znalazło się wykorzystanie w tym celu kredytu bankowego. Kolejny sposób finansowania początkowej fazy rozwoju firm obejmował uzyskanie wsparcia z Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego (6% firm). Inne źródła finansowania miały marginalne znaczenie i obejmowały Program Innowacyjna Gospodarka (3% firm), Małopolski Fundusz Pożyczkowy (3%) oraz Fundusz Pożyczkowy dla małych firm – Inicjatywa Mikro (2%). Można więc stwierdzić, że inkubowane firmy mają istotne problemy z pozyskaniem zewnętrznych źródeł finansowania i w związku z tym wysoko oceniają znaczenie potencjalnej pomocy w zakresie pozyskania funduszy inwestycyjnych, oferowanej przez inkubatory.

Najczęstszym źródłem finansowania działalności firm już funkcjonujących na rynku są wypracowane zyski (92% firm). Na drugim miejscu w tym rankingu znalazły się kredyty bankowe, z których korzysta co piąta badana firma. Prawie 11%

firm wykorzystuje leasing, a jedynie 3% firm factoring. Niepokojący jest fakt, że ani jedna z badanych firm nie wskazała funduszy pomocowych UE jako źródła finansowania własnej działalności. Odpowiedzialność za taki stan rzeczy nie może spadać jednak na menedżerów inkubatorów, gdyż na pytanie, czy inkubator, w ramach którego działa dana firma, udziela pomocy przy ubieganiu się o dotacje unijne, aż 68% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

Opinie firm na temat działalności małopolskich inkubatorów

Blisko 40% badanych podmiotów gospodarczych działających w małopolskich inkubatorach ocenia, że ich obecność w instytucjach tego typu przyczyniła się w wysokim (30%) lub nawet bardzo wysokim (9%) stopniu do rozwoju ich firm. Dla blisko jednej trzeciej ankietowanych wpływ obecności w inkubatorze na rozwój oceniony był jako przeciętny. Prawie tyle badanych określa oddziaływanie tego typu jako ograniczone lub bardzo ograniczone.

Przedstawiciele firm bardzo wysoko ocenili pomoc oferowaną ze strony inkubatorów na początku prowadzenia działalności gospodarczej. Aż 64% badanych określiło ją mianem przydatnej, a 27% jako bardzo przydatnej i profesjonalnej. Jedynie dla niespełna 8% ankietowanych wsparcie ze strony inkubatorów zostało określone jako mało przydatne lub bez znaczenia. Aktywność inkubatorów była znacznie lepiej oceniana na wczesnym etapie rozwoju firm niż w późniejszym okresie inkubowania. Można zatem stwierdzić, że inkubatory spełniają bardzo dobrze swoją funkcję na etapie inicjowania działalności i być może decydują w ten sposób o podjęciu decyzji dotyczącej rozpoczęcia aktywności gospodarczej.

Tabela 2. Ocena znaczenia poszczególnych czynników, które zadecydowały o rozpoczęciu działalności w inkubatorze

Czynniki	Ocena znaczenia poszczególnych form					
	odsetek poszczególnych ocen (w skali 1 do 5, gdzie 1 oznacza najmniejsze znaczenie, a 5 – największe)					
	1	2	3	4	5	średnia ocena
Obniżka kosztów założycielskich firmy	3 %	0 %	2 %	17 %	79 %	4,68
Dostęp do doradztwa i informacji	12 %	6 %	24 %	30 %	27 %	3,55
Koncentracja różnych, publicznych form wsparcia dla małych firm	18 %	8 %	20 %	32 %	23 %	3,33
Sprzyjające środowisko biznesu	8 %	18 %	39 %	17 %	18 %	3,20
Sprzyjające warunki rozwoju biznesu po zakończeniu inkubacji	12 %	15 %	29 %	26 %	17 %	3,20
Efekty demonstracji – „ja też mogę spróbować”	33 %	14 %	29 %	17 %	8 %	2,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Analizując odpowiedzi ankietowanych na temat znaczenia poszczególnych czynników decydujących o rozpoczęciu działalności w inkubatorze (tab. 2), można

stwierdzić, że największą rolę w tym zakresie odegrała obniżka kosztów założycielskich firmy. Czynniki te uzyskały średnią ocenę 4,68 w skali pięciostopniowej (gdzie 1 oznacza najmniejsze znaczenie, a 5 – największe). Kolejne czynniki zostały ocenione znacznie niżej: dostęp do doradztwa i informacji uzyskał średnią ocenę 3,55, a koncentracja różnych, publicznych form wsparcia dla małych firm odpowiednio 3,33. Ankietowani najniżej ocenili rolę efektu demonstracji – „ja też mogę spróbować” jako czynnika mającego wpływ na rozpoczęcie działalności w inkubatorze.

4. Podsumowanie

Przeprowadzone badania ankietowe wskazują na wysoką ocenę działalności inkubatorów przedsiębiorczości i inkubatorów technologicznych działających w Małopolsce. Blisko 40% przedstawicieli firm funkcjonujących na ich terenie uznało, że obecność w instytucjach tego typu przyczyniła się w wysokim lub nawet bardzo wysokim stopniu do rozwoju reprezentowanych przez nich podmiotów gospodarczych. Za najważniejszą potraktowano pomoc oferowaną ze strony inkubatorów na początku prowadzenia działalności gospodarczej. Za najistotniejszą formę pomocy oferowaną przez inkubatory uznano wsparcie w pozyskiwaniu funduszy inwestycyjnych.

Literatura

- Banerski G., *Uwarunkowania tworzenia firm odpryskowych (spin-off, spin-out) w świetle badań empirycznych*, [w:] G. Banerski, A. Gryzik, K.B. Matusiak, M. Mażewska, E. Stawasz, *Przedsiębiorczość akademicka: Raport z badania*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2009.
- Czaja I., Śliwa R., *System wspierania przedsiębiorczości w Polsce. Pomocnicze materiały dydaktyczne*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2003.
- Competing in the global economy: The innovation challenge*, DTI (Department of Trade and Industry), December 2003.
- Guliński J., Zasiadły K., *Innowacyjna przedsiębiorczość akademicka – światowe doświadczenia*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2005.
- Hackett S.M., Dilts D.M., *A systematic review of business incubation research*, „The Journal of Technology Transfer” 2004, vol. 29(1).
- Kurowska M., *Rola inkubatorów przedsiębiorczości w regionalnej aktywizacji inwestycyjnej MSP*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 427, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2006.
- Matusiak K.B. (red.), *Innowacje i transfer technologii - słownik pojęć*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2008.
- Matusiak K.B., Bąkowski A. (red.), *Wybrane aspekty funkcjonowania parków technologicznych w Polsce i na świecie*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2008.
- Matusiak K.B., *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce: Raport 2009*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Łódź – Warszawa 2009.
- Matusiak M., *Inkubatory przedsiębiorczości*, [w:] K.B. Matusiak, *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce: Raport 2009*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Łódź – Warszawa 2009.

- Matusiak K.B., Tórz-Rzeczpińska A., *Inkubatory technologiczne*, [w:] K.B. Matusiak, *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce: Raport 2009*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Łódź – Warszawa 2009.
- Patton D., Warren L., Bream D., *Elements that underpin high-tech business incubation Processes*, „Journal of Technology Transfer” 2009, vol. 34, Iss. 6.
- Raport z badania ewaluacyjnego „Ewaluacja działalności Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości (AIP) wspartych finansowo ze środków Ministerstwa Gospodarki*, Raport dla Ministerstwa Gospodarki, Poznań, grudzień 2008.
- Rice M.P., *Co-production of business assistance in business incubators: An exploratory study*, „Journal of Business Venturing”, 2002, vol. 17.
- Wright M., Clarysse B., Mustar P., Lockett A., *Academic Entrepreneurship in Europe*, Edward Elgar, Cheltenham 2007.

THE EFFECTIVENESS OF FUNCTIONING OF TECHNOLOGICAL AND ENTREPRENEURSHIP INCUBATORS IN MAŁOPOLSKA REGION – CONCLUSIONS FROM THE QUESTIONNAIRE RESEARCH

Summary: The article presents the institutional network of firms' incubators in Małopolska region in southern Poland. There are shown the results of questionnaire survey of 66 firms which function in such institutions. The analysis showed that the activity of technological and entrepreneurship incubators in the region are positively verified by firms which function there. Every third representative of the firms which underwent the questionnaire claims that functioning in the incubator had a high positive impact on firms' development and every tenth that had a very high positive impact.